

TYÖRAUHA- ONGELMIA?

SKOLARS
Finland

www.skolarsfinland.fi

OMA ASEENTEESI RATKAISEE

Toivottavasti et ole vielä siinä pisteessä, että revit hiuksia päästäsi, kun lapset eivät tottele sinua ja luokkanne työrauha on karannut käsistä. Et ehkä kehtaa edes lähteä oppilaitesi kanssa julkiselle paikalle, yrität selviytyä kunnialla ruokailusta ja pidät luokan ovea kiinni, jotta muut opettajat eivät kuulisi meteliänne. Jos luokassasi on työrauhaongelmia, kannattaa viimeistään nyt alkaa miettiä, miten saat koulupäivistä miellyttävät itsellesi ja lapsille. Rauhaton luokka ei ole rasite vain sinulle, vaan myös oppilaillesi.

”Jos et itse rakenna työrauhaa luokkaasi yhdessä lasten kanssa, niin kukaan muu tuskin tekee sitä puolestasi.”

Tällä asenteella menin luokasta ja vuodesta toiseen. Olen kokeillut erilaisia tapoja ja ottanut toimivimmat käyttöön. Joitakin haluaisin jakaa nyt tässä kanssasi. Voi olla, että ne ovat sinulle jo tuttuja tai sitten saat näistä uusia ajatuksia. Keinoja työrauhan rakentamiseksi on varmasti monia. Kaikilla eleilläsi ja teoillasi on kuitenkin merkitystä!

Joskus voit ehkä joutua turvautumaan myös rehtorin, kuraattorin, muiden opettajien tai vanhempien apuun. Eikä siinä ole mitään hävettävää. On hienoa, että lasta voivat kasvattaa kaikki. Mutta oman luokkasi työrauhasta olet ensisijaisesti vastuussa sinä itse. Yleensä lapsillakin on tapana kertoa kotona, jos oppitunneilla on rauhatonta, eikä opettaja saa pidettyä porukkaa kurissa.

Ala rakentaa työrauhaa luokkaasi yhdessä lasten kanssa nyt heti, sillä koskaan ei ole liian myöhäistä, ei kesken vuoden, kesken viikon tai kesken oppitunninkaan. Sinun täytyy vain uskoa itseesi, sillä kukaan muu ei tee sitä puolestasi. Ja tässä yksi tärkeä vinkki: jos olet aloittelemassa uuden luokan kanssa, suosittelen, että otat alussa hieman tiukemman otteen. Myöhemmin on helppo löysätä, mutta toisinpäin tehtynä se onkin paljon vaikeampaa.

OPETTELE LASTEN NIMET JA KÄYTÄ NIITÄ

Olit sitten sijainen tai uuden luokan kanssa aloitteleva opettaja, suosittelem, että opettelet lasten nimet välittömästi. On olemassa paljon erilaisia tutustumis- ja nimileikkejä, mutta jättäisin ne lasten välistä tutustumista varten. Sinun on tärkeää tietää lasten nimet jo ensimmäisen nimileikin aikana, jotta toiminta pysyy koko ajan hallinnassasi.

Lapset eivät ole ”sinä siellä sinisessä paidassa”. He haluavat, että heidät nähdään yksilöinä ja heidät huomataan. Minulta on monesti kysytty, että miten onnistuin muistamaan 28 lapsen nimen 5-10 ensimmäisen minuutin aikana. Ensimmäisen tunnin aikana puhuttelin jokaista lasta kuin olisin tuntenut heidät aina. Lapset olivat hyvin mielissään tästä. Minusta tuntuu, että molemminpuolinen kunnioitus alkoi meillä siitä hetkestä, kun opimme tuntemaan toisemme, minä heidät ja he minut. Tämä vaikutti myös työrauhan rakentamiseen.

Mitenkö onnistuin muistamaan kaikkien nimet? Loin muistisääntöjä. Kävin jokaisen lapsen rauhallisesti läpi, enkä piirtänyt istumajärjestystä paperille. Kysyin lapsen nimen ja painoin mieleeni hänen kasvonsa tai vaatteensa. Yleensä oppilaat muistuttivat jotakuta toista lasta, jolloin rakensin muistisäännön sen varaan. Esimerkiksi: ”Netta näyttää samalta kuin Inkeri edellisessä koulussani. Sakari on ihan nimensä näköinen, perinteinen suomalainen poika. Fiona on niin kaunis, että hänen nimensäkin kuulostaa keijumaiselta. Jenni muistuttaa tv-julkista. Ville on jo nyt hieman villi, joten nimi sopii luonteeseen.” Kun olin opetellut noin kymmenen lapsen nimen, kertasin nimet uudestaan ääneen viestien näin lapsille, että halusin tuntea heidät. Sen jälkeen siirryin seuraavaan kymmeneen. Lopuksi luetteloin vielä jokaisen lapsen nimeltä uudelleen ja yleensä sain aplodit perään. Tämän jälkeen käytin lasten nimiä joka tilanteessa niin paljon kuin mahdollista. On paljon helpompi ylläpitää työrauhaa puhuttelemalla lapsia nimellä kuin paidan värillä.

ASETTAKAA YHDESSÄ TAVOITE

Jos luokallanne on työrauhaongelma, valmistaudu taisteluun. Tämä taistelu käydään kuitenkin yhdessä oppilaiden kanssa, etkä käy taistelua heitä vastaan. Jonakin rauhallisena aamuna käy lasten kanssa pitkä keskustelu. Selitä heille, että homma ei voi jatkua näin, koska kohta kellään ei ole kiva olla, kun meteli on aina liian kova. Kerro, että sinä kärsit, eivätkä oppilaatkaan pääse oppimaan asioita. Kysy lapsilta, ovatko he kanssasi samaa mieltä. Aina on joku, joka varmasti on. Silloin saat helpommin muutkin mukaan.

Pohtikaa yhdessä, millaisen työrauhan haluaisitte ja mitä sen eteen voisi tehdä. Olisivatko lapset halukkaita yrittämään? Kerro, että aiot kokeilla heidän kanssaan erilaisia keinoja, ja sopi-kaa yhteiset pelisäännöt. Ottakaa myös vanhemmat mukaan, jotta hekin voivat muistutella kotona hyvästä tuntikäytöksestä. Vierailkaa esimerkiksi jossakin sellaisessa luokassa, jossa tiedät olevan hyvä työrauha. Istukaa sen luokan takaosaan lattialle ja viettäkö matikan tunti siinä ympäristössä. Lasten on hyvä nähdä, mitä heiltä odotetaan, ja he voivat itsekin miettiä, kumpi ympäristö tuntuu heistä kivemmalta.

Kun olette asettaneet tavoitteet, seurailkaa yhdessä tilannetta ja pitäkää lisää keskustelutuokioita aina tarpeen mukaan. Pidä lapsia ajan tasalla heidän edistymisestään. Korosta, että sinä olet heidän tukena ja että tämä tehdään yhdessä teidän kaikkien parhaaksi.

HERÄTÄ LASTEN HUOMIO

Jotkut opettajat pyytävät lapsia nousemaan ylös joko tunnin alussa tai kun opettaja astuu luokkaan. Tämä saa yleensä lapset rauhoittumaan, mutta joskus siihen voi mennä paljon aikaa. Kaikki eivät toimi nopeasti ja kuuliaisesti. Tästä huolimatta tämä on silti hyvä tapa saada lasten huomio. Lapsille kannattaa opettaa kyseinen toimintatapa heti aluksi ja sen jälkeen siitä on pidettävä kiinni. Lapsia voi pyytää nousemaan ylös myös tunnin lopuksi tai ennen ruokajonoon siirtymistä.

Vastaavia keinoja on muitakin. Jotkut opettajat käyttävät erilaisia taputusleikkejä. Opettaja alkaa taputtaa jotakin tuttua rytmiä, ja lapset alkavat taputtaa mukana. Tämä on yleensä lapsista hauskaa ja mukaansatempaavaa. Samalla idealla toimii myös jokin lastenlaulu tai loru. Tässä vaihtoehdossa ei tarvitse käyttää minutteja tunnin alusta siihen, että kaikki nousevat ylös.

Minulla oli yleensä pöydälläni vanhanaikainen lehmänkello, joita saa edelleen lelukaupoista tai sekatarakaupoista. Olimme lasten kanssa sopineet, että oppitunti alkoi kellon kilinästä, mutta siihen asti he saivat jutella tai tehdä omia juttujaan, vaikka minä olisinkin ollut jo luokassa.

Myös peukulla voi pyytää hiljaisuutta. Opettaja nostaa peukun ylös, jolloin lasten pitää havaita tämä ja nostaa myös omansa. Kun peukku on ylhäällä, ei saa puhua. Itse tykkäsin käyttää vastaavalla tavalla kuvaa. Minulla oli A4-kokoinen kuvakortti, jossa hymiö hyssytteli sormella. Tulin kortin kanssa luokan eteen, nostin kuvan ilmaan ja jäin odottamaan. Joskus jouduin korkeintaan sanomaan "no niin" tai "huomio". Lasten kanssa oli sovittu, että kun he näkivät kuvan, he hiljenivät ja hiljensivät myös vierustoverinsa taputtamalla tätä olkapäälle. Kaverin hiljentäminenkin tapahtui siis kaikessa hiljaisuudessa puhumatta.

Katsekontakti, nimen käyttäminen tai kosketus olkapäälle toimivat myös. Joskus aloitin tunnin puhumalla englantia tai ruotsia, mikä oli myös hyvä tapa saada lasten huomio.

ÄLÄ HUUDA LASTEN KANSSA KILPAA

Monesti me aikuiset alamme huutaa lasten kanssa kilpaa. Kun lapset alkavat puhua kovaäänisesti, me alamme puhua heille vielä kovemmin. Yritämme huutaa 20 lapsen ylitse ja saada äänemme kuuluviin. Näin oma äänemme rasittuu, ja oppilailta jää opetuksesta paljon kuulematta, koska he eivät kuule tai kuuntele opettajaa.

Hiljennä lapset heti, kun huomaat metelin nousevan. Tämän ei tarvitse tapahtua huutamalla, vaan esimerkiksi jo edellä mainituilla tavoilla. Peukkua tai hiljaisuuskorttia voi näyttää kesken tunninkin. Itse pyrin katkaisemaan opetuksen aina, kun huomasin, että meno oli liian reipasta. Aluksi voi tuntua siltä, että opetuksen joutuu keskeyttämään koko ajan. Lapset kyllä oppivat nopeasti, että sinä et aloita tai jatka opetusta, ennen kuin on hiljaista.

Oppilaani kysyivät välillä minulta, miksi en huutanut heille. Vastasin, että en pidä sellaisesta ja että uskon heidän ymmärtävän hyvät tarkoitukset peräni keskustelemalla. Jouduin toki muistuttamaan lapsia työrauhasta säännöllisesti ja käyttämään erilaisia hiljentämisen keinoja, mutta tein sen paljon mieluummin kuin olisin huutanut tai pelotellut heitä. Minusta tuntuu, että molemminpuolinen kunnioituksemme rakentui aina tämän pilarin varaan.

KOLLEKTIIVINEN PAINE

Mitä jos luokassasi olisi sinun lisäksi joku muukin pitämässä huolta työrauhasta? Kollektiivisella paineella voi olla merkittävämpi vaikutus kuin sillä, että kurinpitäjänä on aina aikuinen.

Meillä oli luokassa tapana, että lapset istuivat neljän hengen ryhmissä. Jokaisella heistä oli viikon verran kestävä vastuullinen tehtävä, josta heitä muistutti kuvakortti pulpetin reunalla. Vastuita oli neljä erilaista:

Kuvat ja vastuut:

1. paperilehtiset = olet pöytäryhmäsi monisteiden jakaja ja kerääjä
2. siivoustarvikkeet = huolehdit pöytäryhmäsi siisteydestä
3. hyssyttelevä hymiö eli hiljaisuuskuva = hiljennä ryhmän jäsenet kuvakortilla
4. ei tehtävää, vapaa viikko

Tällainen menetelmä toimi meillä niin hienosti, että käytimme sitä koko lukuvuoden ajan. Saatoin esimerkiksi pyytää Markoa näyttämään ryhmälleen hiljaisuuskorttia. Silloin huomioni ei kohdistunut höpöttäjään, vaan hiljaisuusvastaavaan, joka pyynnöstäni tai jopa oma-aloitteisesti näytti korttia höpöttäjälle. Yleensä höpöttäjä hiljensi kaverinsa pyynnöstä. Jos ei, puutuin minä peliin omilla keinoillani. Mutta arvaapa, miten hienosti käyttäytyivät hiljaisuusvastaavana ne lapset, jotka useimmiten häiritsivät oppitunneilla?

Varoitan, ettet kiinnitä huomiota aina siihen samaan höpöttäjään tai pahimmillaan syyllistä häntä jatkuvasti kaikkien edessä. Ei ole kivaa, kun aina sama nimi kajahtaa luokassa negatiivisessa sävyssä. Lastenkin kanssa voi keskustella, esimerkiksi "Nellillä on nyt vaikeuksia keskittymisessä, niin yritetään kaikki auttaa häntä ja muistutetaan häntä kauniisti, että oppitunneilla opiskellaan ja välitunneilla leikitään". Lapset tulevat siihen yleensä hyvin mukaan syyllistämättä Nelliä ja Nellikin kokee olevansa osa porukkaa.

SITOUTA LAPSET MUKAAN PELISÄÄNTÖIHIN

Seuraava tapa toimii hyvin tunnin aloituksena tai sillä voi keskeyttää levottoman oppitunnin. Varsinkin pienempiin lapsiin tämä toimii tehokkaasti. Tee kysymykset napakasti ja lyhyesti muuta selittelemättä.

Kun meteli yltyi, enkä halunnut olla yksin valittamassa liian kovasta äänenkäytöstä, kysyin:

1. Käsi ylös, ketä häiritsee nyt tämä meteli? (Toivoin, että käsiä alkaa nousta ja ainahan niitä nousi useita.)
2. Käsi ylös ne, jotka aiheuttavat nyt tämän metelin. (Tämä on tiukka paikka, johon joskus vastataan rehellisesti, mutta ei tietenkään aina. Tämä kuitenkin saa höpöttäjän rauhoittumaan välittömästi).
3. Käsi ylös, ketkä toivovat nyt tänne työrauhaa, että voimme jatkaa opiskelua. (Muista itsekin viitata.)
4. Käsi ylös, ketkä antavat minun jatkaa opetusta ja antavat kaverinkin oppia? (Yleensä kaikki viittaavat tässä vaiheessa.)
5. Kiitos, voimme nyt jatkaa opiskelua. (Muista kiittää sitoutumisesta.)

Monissa luokissa on myös luokan säännöt seinällä. Joskus ne ovat opettajan laatimat ja joskus oppilaiden, ja usein näkee koko luokan allekirjoituksetkin niissä. Me laadimme luokkamme säännöt aina yhdessä, jotta niissä oli sekä oppilaiden että opettajien toiveita. Sovimme myös muista periaatteista ja toimintatavoista suullisesti. Vaikka luokan säännöt roikkuvatkin ovesa tai seinällä, eivät lapset niitä katsele uteliaina joka tunti. Säännöistä kannattaa siis muistuttaa. Jonkun lapsen voi esimerkiksi laittaa lukemaan säännöt ääneen vaikkapa päivän alussa. Tai sitten jos vaikkapa Mira häiritsi tunnilla, saatoin sanoa: "Mira, mikä olikaan sääntö numero 3?" Silloin joko Mira luki sen ääneen tai minä autoin häntä siinä.

Ja se onkin varmaan tuttua, että luokan sääntöjä ei ole hyvä kirjoittaa kieltävään sävyyn, vaan kannustavaan:

Ei näin: "Älä juokse luokassa." / "Älä kiusaa."

Vaan näin: "Kävelen luokassa rauhallisesti." / "Olen kaveri kaikille."

ÄLÄ ANNA KAAOKSELLE MAHDOLLISUUTTA

Kuvittele, että kysyt omalta lapseltasi, mitä tämä haluaisi laittaa aamulla päälleen päiväkotiin tai kouluun? Tällainen kysymys synnyttää yleensä kaaoksen, kun lapsi alkaa tonkia vaatekaappiaan läpi, vaikka teidän pitäisi olla jo menossa. Anna lapselle mieluummin kaksi vaihtoehtoa: "Laitatko tänään sinisen vai punaisen t-paidan?"

Sama periaate pätee luokassa, jossa sinulla voi olla jopa 25 lasta, joilla jokaisella on oma mielipiteensä. Jos kysyt heiltä, että "Mitä tekisimme seuraavaksi?", saat todennäköisesti ainakin 25 vastausta ja ehkäpä vielä tuplana. Kaikki alkavat huutaa yhteen ääneen, ja meteli on valmis. Sinä alat vaatia hiljaisuutta, mutta kukaan ei kuuntele.

Ison ryhmän kanssa asiat kannattaa tehdä viittaamalla ja antamalla valmiita vaihtoehtoja. "Käsi ylös ne, jotka ovat jo tehneet tehtävänsä." Joku alkaa ihan varmasti huutaa jotakin, mutta muistuta tällöin, että pelkkä käsi riittää. Tai esimerkiksi: "Meillä on nyt hetki vapaata. Käsi ylös ne, jotka haluavat piirtää. Käsi ylös ne, jotka haluavat lukea." Näin saat myös muodostettua nopeasti ryhmät.

Älä myöskään kysy "Haluatteko laulaa seuraavaksi?" tai "Luetaanko seuraavaksi satu?" Yleensä vastaukseksi saa joko paljon kyllä-huutoja tai pahimmassa tapauksessa myös ei-huutoja. Kerro vaan lapsille, mitä seuraavaksi tapahtuu, äläkä esitä kysymyksiä, jos se on siinä tilanteessa tarpeetonta.

Yleensä viikon alussa, kun käydään viikonloppukuulumiset läpi, toiset lapset tuskastuvat odottamiseen varsinkin, kun oma vuoro on jo mennyt. Ota tähän lelu tai jokin esine mukaan. Puhua saa se, jolla on kyseinen esine. Silloin on helppo muistuttaa esimerkiksi, että "Pasi, pallo on nyt Saaralla, ei sinulla"

JÄRJESTÄ TEKEMISTÄ LUOKKAAN

Kuvittele tilanne, että olet tullut kokoukseen, jossa kaikki osallistujat eivät ole vielä paikalla, ei edes puheenjohtaja. Kuvittele, että sinun pitäisi vain istua paikallaan, etkä saisi nousta ylös. Et edes hakemaan kahvia tai jotakin muuta tekemistä eteesi. Odotat tuskaiset kymmenen minuuttia ja katselet vain, kun porukkaa alkaa valua hitaasti kokoukseen. Kukaan ei kuitenkaan istu hiljaa, vaan kaikki keskustelevat keskenään. Tällaisen tunnelman voi kestää, jos kokous on kerran viikossa. Entä jos olisit samanlaisessa tilanteessa aina 60 minuutin välein? Eikö siis ole melko kohtuutonta vaatia, että lapset jaksaisivat olla aina rauhallisesti joka tunnin alussa?

Minulla oli tapana kysyä lapsilta heti alkuvaiheessa, että mitä sellaista he haluaisivat luokkaan, minkä parissa he viihtyisivät tunnin alussa tai kun kaikki tehtävät on tehty. Lapsilta tuli ihania ideoita, jotka yritin sitten toteuttaa, jos pystyin. Hankin tavaroita kirpputoreilta (myös omilla rahoillani, mutta olen sitten ottanut tavarat lähtiessä mukaani), kirjastojen alehyllyistä, lahjoituksina, ja lapsetkin ovat tuoneet jotakin.

Mitä meillä oli lasten pyynnöstä?

- sarjakuvia, esim. Aku Ankkoja
- erilaisia lastenkirjoja kuvakirjoista Harry Potteriin
- tietokirjoja eri aihepiireistä eläimistä avaruuteen
- lauta- ja korttipelejä
- tulostettuja värityskuvia (lapset saivat itse ehdottaa aiheita)
- kirjaston kirjoja, jotka kävimme vaihtamassa kuukauden tai kahden välein (olivat aina hyllyssä kaikkien käytössä, ja lainasimme ne luokan omalle kortille, jokainen lainasi 1-2 valitsemaansa kirjaa)
- legoja, rakentelupalikoita
- ristikot, sudokut, tehtäväkirjat
- omat kännykät pelivälineenä

Näitä kaikkia lapset pystyivät tekemään tunnin alussa tai kun kaikki tehtävät oli tehty, joko omalta paikaltaan tai sitten he menivät käytävälle raolleen jätetyn oven taakse. Lapset olivat mielissään, että heitä varten järjestettiin tällaista, ja meillä oli hyvin rauhallista tuntien alussa.

FYYSISELLÄ YMPÄRISTÖLLÄ ON MERKITYSTÄ

Joskus näkee luokkia, joissa on liikaa tavaraa tai siellä on aina sotkuista. Varsinkin lasten, joilla on keskittymisvaikeuksia, on vaikea olla sellaisessa luokassa. Joskus on parempi pitää luokka mahdollisimman simppeleinä ja yksinkertaisena ilman turhia koristeita, lappuja, julisteita ja tauluja seinillä. Toki tilanne voi olla myös päinvastainen, sillä puhtaana valkoiset seinät tylsistyttävät ja voivat olla painostavat. Luokan sisustuksessa kannattaa ottaa huomioon lasten tarpeet.

Ongelmallisia ovat myös ne luokat, joissa ei ole pulpetteja, vaan pelkät penkit tai tuolit, kuten esimerkiksi musiikinluokat. Sellaisissa luokissa ryhmän hallinta vaatii enemmän työtä, koska lapsilla ei ole omia paikkoja, eivätkä he aina jaksa istua pelkän tuolin varassa. Silloin kannattaa vaihdella tuolien järjestystä, istua välillä piirissä, jonossa tai vaikka vain lattialla. Pidä lapset aina mahdollisimman lähellä itseäsi, varsinkin sellaiset, jotka vaativat eniten huomiota. Tehokasta on myös lähteä pois opettajanpöydän takaa tai taulun luota ja mennä sinne, missä lapset ovat. Itse kiertelin hyvin paljon luokassa niin edessä kuin takana ja pulpettirivien välissä, varsinkin silloin, kun kerroin jostakin tai luin jotakin. Kun opettaja käy välillä lasten lähellä, se tuo lapsille vaihtelua ja saa heidät keskittymään paremmin.

Mieti istumajärjestystä. Joskus lapsi, jolla on keskittymisvaikeuksia, on parempi laittaa istumaan eteen niin, että koko muu luokka jää hänen selkänsä taakse. Mutta joskus sellaiset lapset, joilla on tarvetta esittää, on parempi laittaa istumaan taaimpaan nurkkaan, jolloin tempuilu ei häiritse muita. Tai höpöttäjän voi laittaa istumaan lähelle hiljaisempia lapsia.

Osa fyysistä ympäristöä on myös se, että luokassa on lapsille aina jotakin tekemistä. Kirjoja, pelejä, värityskuvia jne. Jos panostamme luokan viihtyvyyteen, lapset tulevat aamuisin paljon iloisempina kouluun, kun heitä odottaa kiva opettaja kivassa luokassa. Kun heillä on mukavaa kanssasi, he myös tottelevat ja kunnioittavat sinua paremmin.

POSITIIVINEN JA NEGATIIVINEN PALAUTE – molempia pitää uskaltaa antaa

Jotta voit antaa palautetta, lasten pitää tietää selkeästi, mitä heiltä odotetaan ja vaaditaan. Kerro, millaista käytöstä heiltä toivot, ja miettikää yhdessä, miten tulokseen päästään. Pohtikaa ongelmakohtia yhdessä. Voit asettaa myös tuntikohtaiset tavoitteet ja antaa positiivista tai rakentavaa palautetta tunnin aikana tai välittömästi sen jälkeen. Anna aina lapsille väliaikatietoja ja kerro, miten heillä on sujunut tähän asti. Tämä tsemppaa heitä lisää kohti parempaa lopputulosta. Voit antaa palautetta kohdistuen sen kaikkiiin tai joskus korostaen vain yhtä tiettyä lasta, mutta varo, että se ei ole aina sama oppilas. Olen esimerkiksi kiittänyt erittäin kuuluvasti sellaista lasta, joka on tullut auttamaan minua nostamaan tippuneita papereitani. Tämä on yleensä aiheuttanut ketjureaktion, jolloin muut ovat melkein kilpaa tulleet siihen mukaan.

Toivoisin, että me aikuiset käyttäisimme vielä enemmän aikaa yksilölliseen palautteeseen ja antaisimme sen lapselle kasvotusten eikä vain Wilmassa tai Helmessä. Joskus kun kuljet pulpettirivien välissä, kuiskaa sellaiselle oppilaalle, jolla on vaikeuksia olla hiljaa tunneilla, että "Kiitos Niina, että olet tänään muistanut viitata, etkä ole puhunut päälle.". Palautteesta tulee silloin teidän kahden välinen asia. Myös rakentavaa palautetta voi käydä antamassa lapselle tunnin aikana tai sen jälkeen. Laskeudu pulpetin eteen lapsen tasolle ja katso häntä silmiin, kun annat palautetta, sillä rakentavan palautteen ei tarvitse tulla aina ylhäältä päin.

Minulla oli luokassani joskus tapana sanoa kiitokset lapsille ää-
neen luokan edessä, esim. tunnin tai koulupäivän päätteeksi.
Kävin koko nimilistan läpi ja sanoin: "Tänään erityiset kiitokset
hyvästä käytöksestä Sissille, Juliukselle, Veeralle, Ilonalle, Nikol-
le...". Kävin nimilistan nopeasti läpi, mutta jätin tarkoituksella
sanomatta muutaman henkilön nimen, jos heidän käytöksessään
oli ollut parantamisen varaa. Tunnin jälkeen kerroin näille lapsel-
le, mitä pitäisi vielä korjata. Lapset tykkäsivät tästä tavasta, eten-
kin ne hyvin käyttäytyneet lapset, jotka yleensä jäivät luokissa
muutenkin liian vähälle huomiolle.

Muista, että et saa torua lapsen luonnetta, vaan vain hänen käy-
töstään. "Häirikkö-Saku on taas äänessä" / "Saku, aina sinä häi-
ritset" ei ole hyvä, vaan parempi on "Saku, käytöksesi häiritsee
nyt" / "Saku, voisitko antaa minun puhua loppuun."

PALKITSEMINEN

Palkitsemista kannattaa käyttää harkitusti, ettei se menetä arvoaan. Jos nyt mietit, mitä voisit käyttää palkintona, niin mene ja kysy lapsilta. Heillä on mahtavia ideoita! Kirjaa ideat ylös, niin voit käyttää niitä myöhemminkin. Tässä muutama lasten ehdotus:

- kännykkätuokio (saavat pelata ryhmissä ja kuljeskella luokassa vapaasti)
- lautapelitunti
- vapaavalintainen tunti eli saa tehdä, mitä haluaa (joku värittää, piirtää, lukee, juttelee, pelaa tms.)
- leikkিতunti (pienemmällä yleensä sitä, että saa tuoda lelujaan kouluun)
- pidennetty välitunti ulkona
- liikuntasalissa pelaamista oppitunnilla / pidennetty välitunti
- elokuvan katsominen + herkut

Lasten käyttäytymistä ja tavoitteiden saavuttamista on hyvä seurata, ja se pitää havainnollistaa myös lapsille. Joissakin luokissa kerätään nappeja hyvistä päivistä tai oppitunneista. Siinä täytyy kuitenkin varoa, että luokan nappi ei jää saamatta sen takia, kun aina yksi ja sama henkilö pilaa kaiken. Tämä ei edistä yhteisöllisyyttä ja hyvää luokkahenkeä, vaan silloin yhdestä tulee syyllinen. Mieluummin kannattaa kerätä nappeja niin, että jokainen, jolla on ollut tavoitteeltaan onnistunut päivä, saa tuoda yhteiseen purkkiin napin omasta purkistaan, jota voi pitää omassa pulpetissa. Kun opettajan purkissa on tietty määrä nappeja viikossa, lapset saavat palkinnon.

Seuranta voi pitää myös yksilöllisestä onnistumisesta. Lapsella voi olla esimerkiksi monistettu lukujärjestys, josta hän värittää jokaisen oppitunnin yhdessä opettajan kanssa punaiseksi, jos päivä ei ole sujunut, tai vihreäksi, jos päivä on mennyt hyvin. Väritetyn lukujärjestyksen voi lähettää viikonlopuksi kotiin allekirjoitettavaksi. Näin vanhemmatkin näkevät konkreettisesti jokaisen tunnin käytöksen. Hyvästä viikosta lasta voi palkita yksilöllisesti kotona tai koulussa.

Wilmaan / Helmeen kannattaa laittaa muutakin kuin negatiivisia merkintöjä. Tämä edistää yhteistyötä kodin kanssa. Itselläni oli tapana laittaa päivittäin koulupäivän lopuksi + merkintä hyvästä päivästä (ei läksyohduksia, hyvä tuntikäytös). Vanhemmat seurasivat merkintöjäni ja palkitsivat ja kehuivat lapsiaan myös kotona omalla tavallaan.

TARJOA LAPSILLE TILAISUUKSIA HARJOITELLA JA SALLI MYÖS EPÄONNISTUMISET

Nyt kun sinulla on joitakin keinoja työrauhan ylläpitämiseksi, ja varmasti keksit itsekkin niitä lisää, ala harjoitella niitä lasten kanssa. Lapset epäonnistuvat hyvin todennäköisesti, mutta anna heille siihen mahdollisuus. He kyllä oppivat jokaisesta kerrasta. Älä lannistu, vaikka joutuisit toistamaan samoja asioita tunnista tai päivästä toiseen.

Voit myös kertoa lapsille, että nyt kun menette ruokalaan, sinä seuraat heidän käytöstään ja erityisesti sitä, että miten he osaavat olla jonossa. Kerratkaa säännöt ja toimintatavat jonossa ennen lähtöänne. Ruokalassa anna heille väliaikatietoja, että miten heillä sujuu. Kerro, mitä pitää korjata, jos on korjattavaa. Kehu heitä kunnolla sitten, kun olette taas luokassa. Sano, että tämä oli juuri sitä, mitä heiltä odotit, ja että toivot heidän pystyvän samaan myös huomenna. Seuraavana päivänä taas kerrota asioita ja asetatte tavoitteet, ennen kuin menette syömään.

Lähtekää jossakin vaiheessa harjoittelemaan käyttäytymistä myös julkiselle paikalle, esimerkiksi puistoon. Kirjasto voi olla liian vaativa paikka heti aluksi. Ulkona voi harjoitella siistissä parijonossa kävelemistä ja sitä, että kadullakaan ei tarvitse kuulostaa siltä kuin eläinlauma olisi karannut eläintarhasta. Ulkona saa jutella jonossa, mutta rauhallisesti. Muista antaa taas väliaikatietoja. Ulkona, kun jono on pitkä, voit välillä pysäyttää jonon ja huutamisen sijasta näyttää vain peukkua merkiksi. Kun menette kirjastoon, kerro lapsille, että tämä on nyt todellinen näytön paikka heille. Jos reissu menee hyvin, sanot olevasi hyvin ylpeä heistä ja lupaat palkita heidät jotenkin. Kun lapset ovat oppineet nämä asiat, voit jättää palkitsemisen vähitellen pois, sillä käytöksen pitää olla hyvää ilman palkintojakin. Palkitsemisella on kuitenkin alkuvaiheessa merkittävä vaikutus, sillä se tsemppaa lapsia oikeaan suuntaan.

On tärkeää, että kasvatte yhdessä ryhmänä siihen, että luokassanne valitsisi työrauha. Saat parempia tuloksia aikaiseksi, kun puhut ”meidän ryhmästä” ja ”meidän onnistumisesta”. Pitäkää vaikka pienet juhlat onnistuneen retkipäivän jälkeen. Näytä lapsille, että tämä on tärkeä asia sinulle, mutta myös heille.

SKOLARS TARJOAA OPETUSMATERIAALEJA:

- LEO'S ENGLISH -kielisuihkupaketti
- SUOMEA TIMO-HIIREN KANSSA -kielisuihkupaketti
- KALLES SVENSKA -kielisuihkupaketti
- DEUTSH MIT LARA UND LUCA -kielisuihkupaketti
- KERTOTAULUMESTARI -paketti

Ulla Vesa
Luokanopettaja, t.j.
050 357 2714
ulla.vesa@skolarsfinland.fi
www.skolarsfinland.fi

www.skolarsfinland.fi